

‘Communicatie, hoe doe je dat samen?!’

Samen beslissen

*Prof. Anne M. Stiggelbout, Medische Besliskunde,
Leids Universitair Medisch Centrum*

Ideaal:

Zorg komt overeen met de **waarden en voorkeuren** van de individuele patiënt.

Iedere patiënt kan zeggen: “**Ik heb precies de hulp gekregen die ik nodig had** en die ik wilde, op het juiste moment en op de juiste manier.”

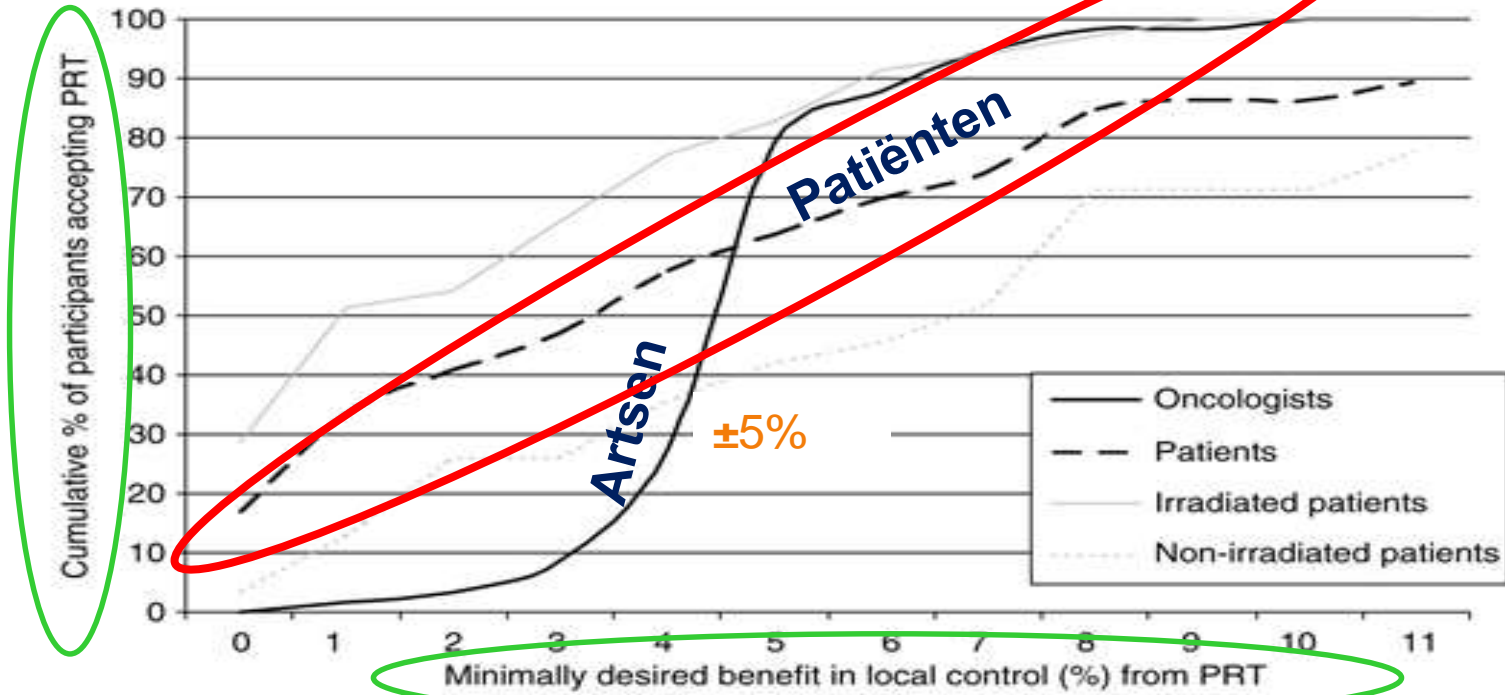
Onderzoek naar voorkeuren

- Voorkeuren patiënten variëren
- Voorkeuren clinici variëren
- Voorkeuren clinici soms anders dan die van patiënten
- Clinici voorspellen voorkeuren patiënten matig
  - voorkeur voor minder invasieve therapie onderschat
  - voorkeur voor rol in de besluitvorming onderschat

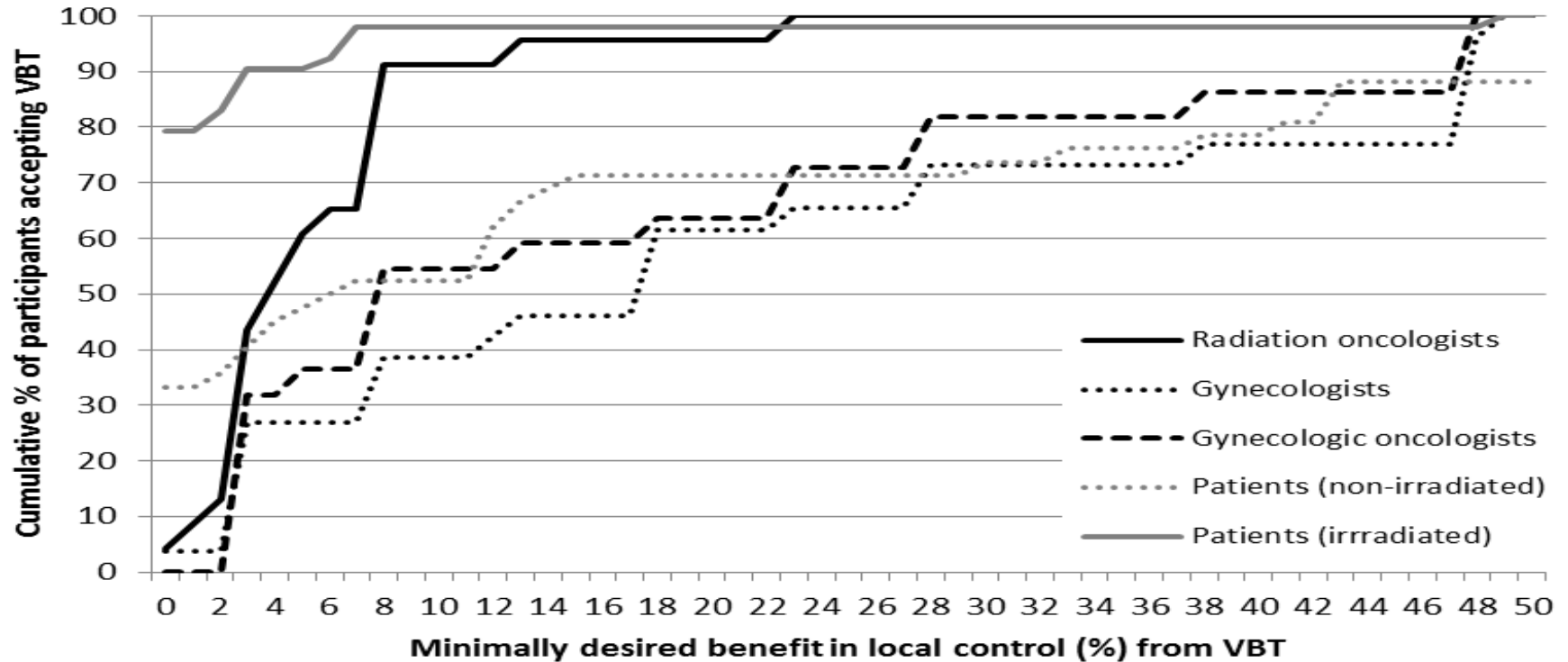
Shared Decision Making

Voorbeeld variatie voorkeur

Relative proportion of oncologists (N = 58) and patients (N = 66) preferring PRT according to minimum percentage of benefit. Note: if patients do not add up to 100% because of those never preferring PRT.

Voorbeeld variatie voorkeur

Effectieve beslissingen:

dialogoog gaat vooral om “implementatie”

Voorkeursgevoelige beslissingen:

patiënt helpen bij afwegen voor- en nadelen en vormen van een voorkeur

Effect samen beslissen op patiënt:

- - Grotere tevredenheid met het consult
- - Minder onzekerheid over de beslissing

Effecten vooral als patiënt **zich betrokken voelt**

Kashaf & McGill (2015); Shay & Lafata (2015)

Samen beslissen betekent dat patiënt:

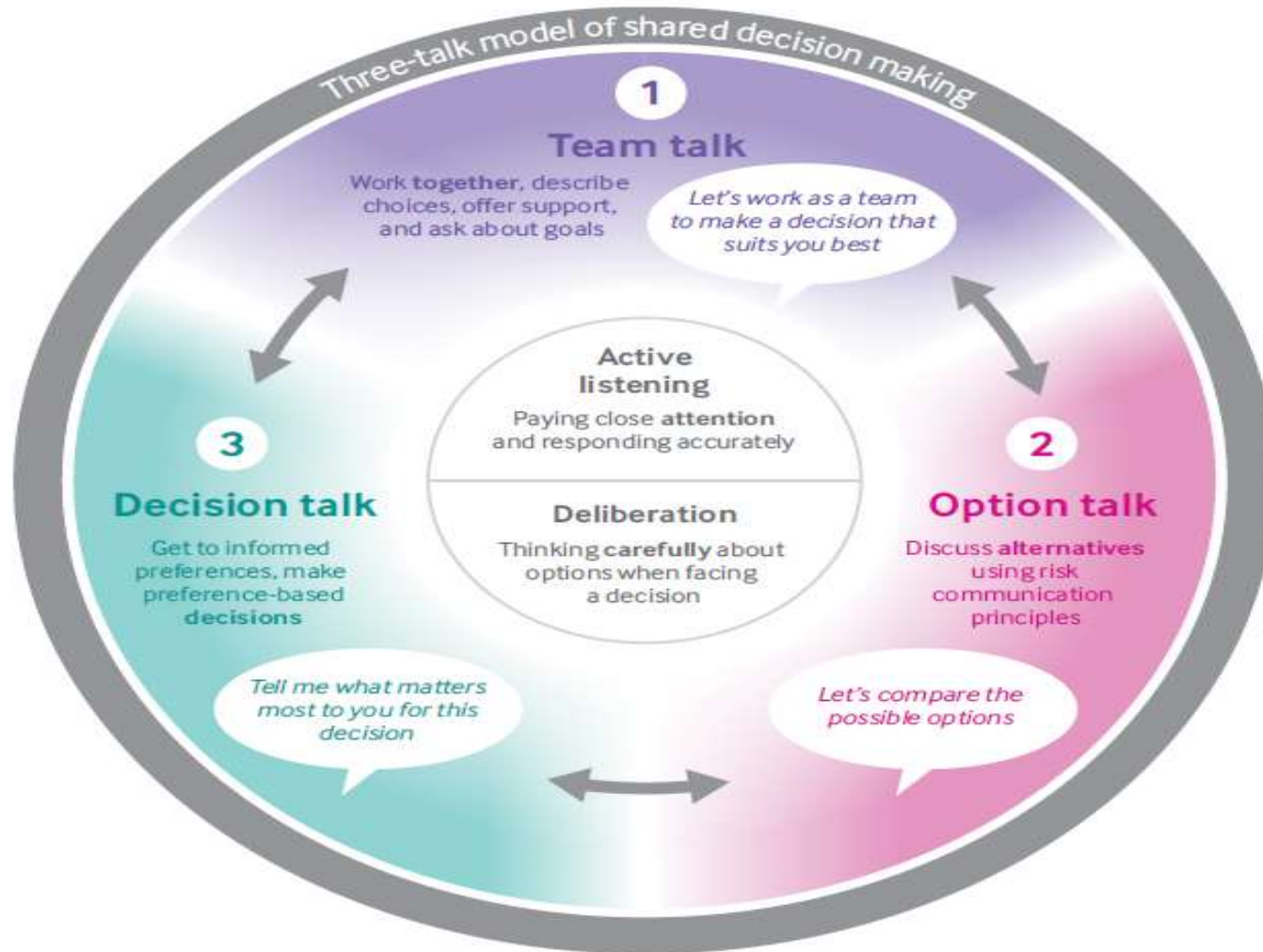

- weet dat er een beslissing te nemen is
- weet dat er niet één beste mogelijkheid is
- alle mogelijkheden kent (óók niets doen als relevant)
- de voor- en nadelen van de opties kent
- de voor- en nadelen weegt én communiceert
- met zorgverlener best passende optie kiest
- óf keuze aan zorgverlener overlaat

Stappen samen beslissen:

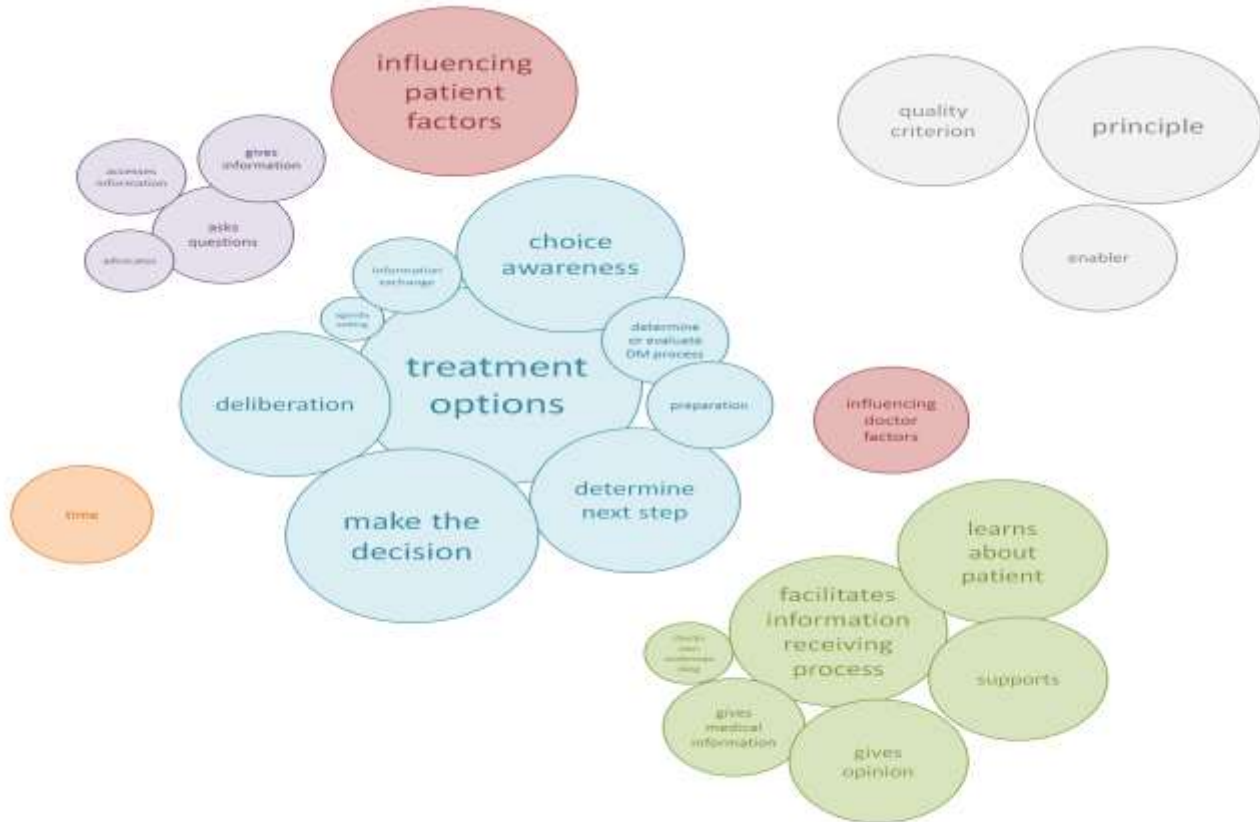
1. Arts informeert patient dat **keuze** gemaakt moet worden en **mening** van de patiënt belangrijk is
2. **Arts legt opties** uit en voor- en nadelen per optie
3. Samen bespreken ze **voorkeuren** patiënt in het licht van de mogelijkheden, arts ondersteunt patiënt bij **afwegen** opties
4. Samen bespreken ze **beslissing** vervolgstappen

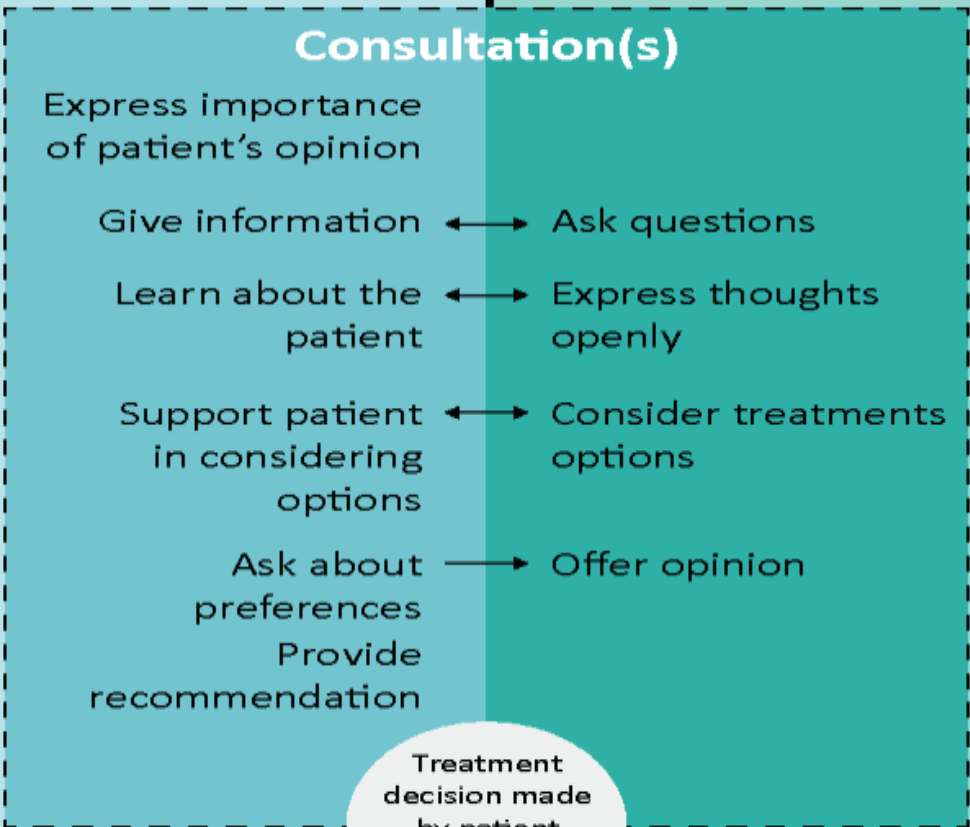
Stappen samen beslissen (2):

Verfijning: conceptueel model

Determine possible treatment options

Consider treatment options

Consult others

Access information

Zien we het in de praktijk?

stap 1 “choice awareness”

Reden voor consult in 7:10 consulten

- behandelingsopties uitleggen 44 %
- alleen behandeling genoemd 17 %
- verwijzing door andere arts 5 %
- **beslissing nemen** 3 %
- behandelingsproces uitleggen 1 %

(Endeldarmkanker en borstkanker)

“framing van de beslissing”

*Standaardbehandeling:
Lumpectomie+RT*

Als tumor te groot:

*Neoadjuvant
& sparend*

Mastectomie

Options?

“framing van de beslissing bij GB”

*Lumpectomie+
RT*

*Neoadjuvant
&
lumpectomie
+RT*

Mastectomie

Opties!!

AYA
adolescent & young adult

Stap 2&3 Impliciete sturing

- Overtuigen o.g.v. (klinische) ervaring
- Ongebalanceerd presenteren van voor- en nadelen
- Beslissing presenteren als 'geautoriseerd'
- Denkbeeldige bevoegdheid tot beslissen

Impliciete sturing

- in 100% van de (borstkanker) consulten
- 5 sturende uitspraken per consult (2-10)
- Hormoontherapie > Chemotherapie
- Niet gerelateerd aan stadium ziekte

“Het is ongehoord voor patiënten met uw ziektekenmerken om van behandeling af te zien.”

“chemotherapie ondergaan voor zulke kleine voordelen is als met een kanon op een mug schieten”

“paracetamol heeft ook bijwerkingen”

“het is maar een pilletje per dag”

“U zou hier niet zitten, als wij als beroepsgroep niet zouden denken dat [de behandeling] tenminste de moeite waard is om te overwegen”

“in Nederland, zijn wij [medisch oncologen] het erover eens dat ...”

Stap 3 voorkeuren: architectuur, geen archeologie

"I'M SORRY DOCTOR, BUT AGAIN I HAVE TO DISAGREE."

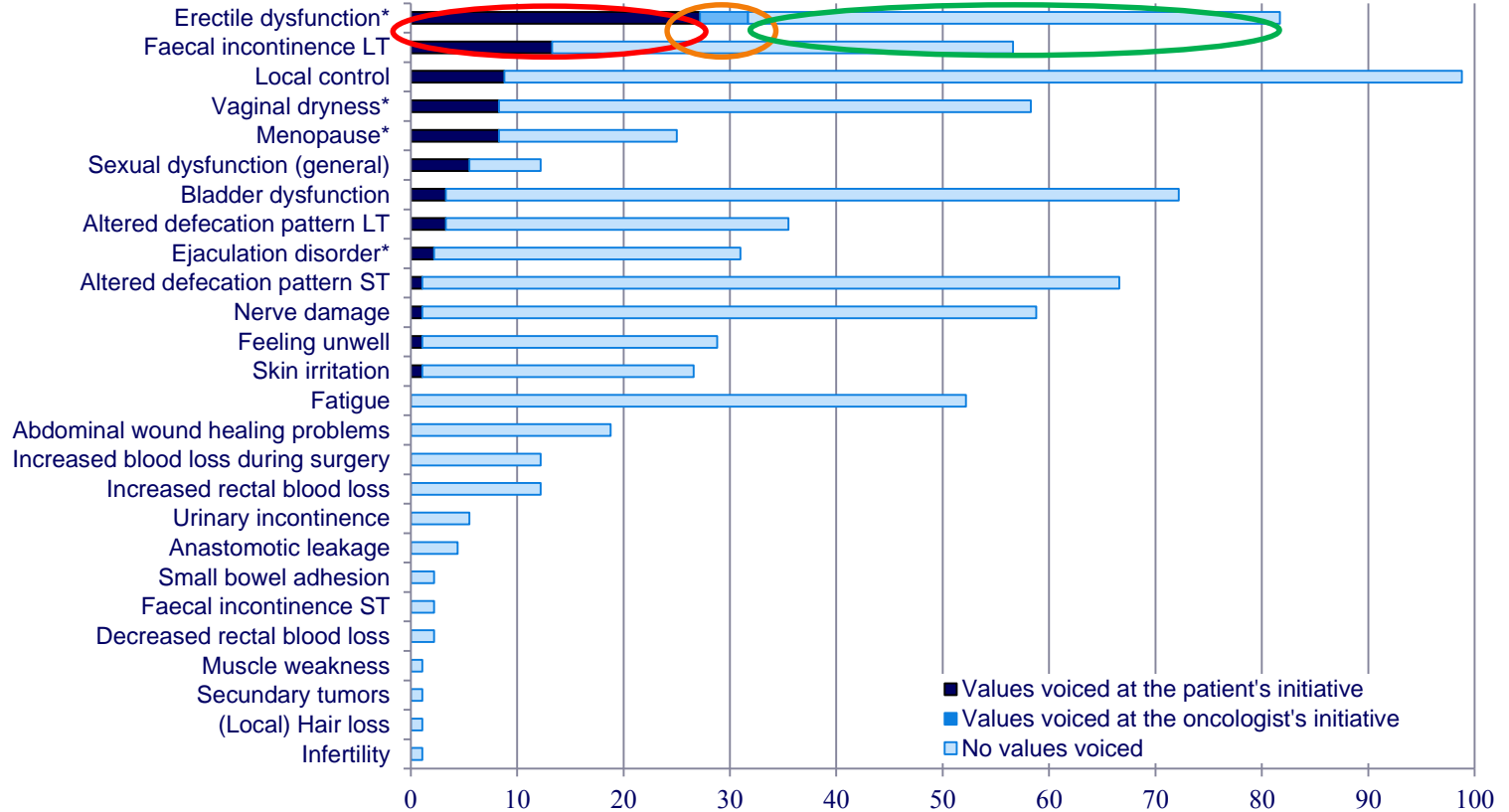
Voorkeuren patiënten gevraagd?

- **Endeldarmkanker / Borstkanker**
- N=100 patiënten, N=33 radiotherapeuten / medisch oncologen

Voorkeur overall   61 / 100 (9 open vraag)

Behandelingsvoorkeur 30 / 91

Voorkeuren van patiënten geuit?

N=90 consulten

Stap 4 ??

- Niet meest cruciaal WIE beslist
- mits stappen 1-3 goed uitgevoerd
- door alle partijen

De rol van de naaste(n)?

- Ondergeschoven kindje in GB onderzoek
- Uit ons model komt rol steeds naar voren
- Tijd buiten het consult daarom belangrijk!

Samenvattend

- **Beslissingen verschillen**
in hoe noodzakelijk *samen* beslissen is
- **Goede informeren**
is cruciaal maar ook uitdaging
- **Voorkeuren patiënt**
staan niet vast
- **Samen beslissen**
vereist inspanning zorgverlener *en* patiënt

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

Loesje

POSTBUS 1045

6801 BA ARNHEM

GIRO3254768

Met dank aan:
Arwen Pieterse

**KWF
KANKER
BESTRIJDING**

